

KVALITETA FORMALNOG OBRAZOVANJA

Stručni rad / *Professional paper*

Sažetak

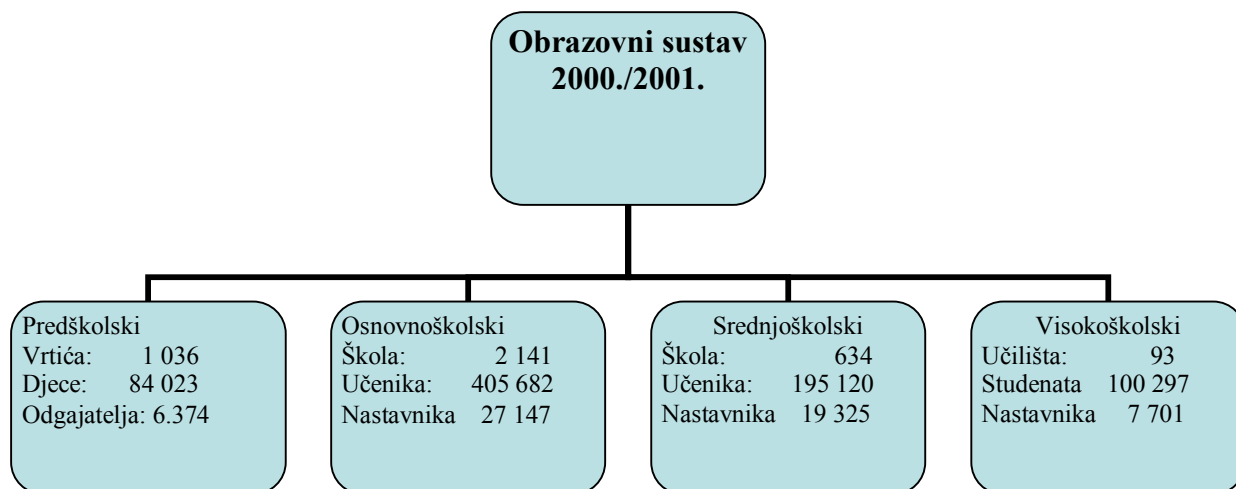
Formalno obrazovanje treba biti praktično i jednostavno, a ne da se djecu i mlade opterećuje teoretiziranjem i memoriranjem gomile nepotrebnih činjenica i podataka uz ogroman utrošak vremena i energije u njihovoj najproduktivnijoj dobi za usvajanje znanja i praktičnih vještina. Razdoblje formalnog obrazovanja jedinstvena je prilika opremiti učenike i studente znanjima, svjetonazorom i vještinama za daljnji uspješan i sretan život. Već je u davna vremena Seneka naglasio da „učimo za život, a ne za školu“. U našem okružju desilo se upravo obrnuto. Najčešće mladi uče za diplomu dok su stečena znanja od daleko manjeg značaja. Istraživanja i iskustva ukazuju da mladim naraštajima vrlo često nedostaju osnovna informatička, komunikacijska, matematička, logička i poduzetnička znanja. Neformalno pak obrazovanje, na koje se mnogi pozivaju i doživljavaju ga kao svojevrsni spas, je skupo i mora biti rezervirano za usvajanje dodatnih znanja kojih je, u ova turbulentna vremena novih tehnologija, objedinjavanja tržišta i povezivanja svijeta, napretek kao i za nužnu prekvalifikaciju. Ogromna je snaga formalnog obrazovnog sustava i ako propustimo djeci i mladima tada ucijepiti ono najkorisnije za njihov kasniji život, propuštenu priliku uspjeti će nadoknaditi samo rijetki nadareni pojedinci. Ostali će posljedice neadekvatnog iskorištenja dragocjenog perioda mladosti osjećati zauvijek. Generacijama s nedostatnim obrazovanjem preostati će samo da budu podređeni onima sa superiornijom edukacijom.

Ključne riječi: *praktično obrazovanje, formalno obrazovanje, obrazovni sustav, teorija, praktične vještine*

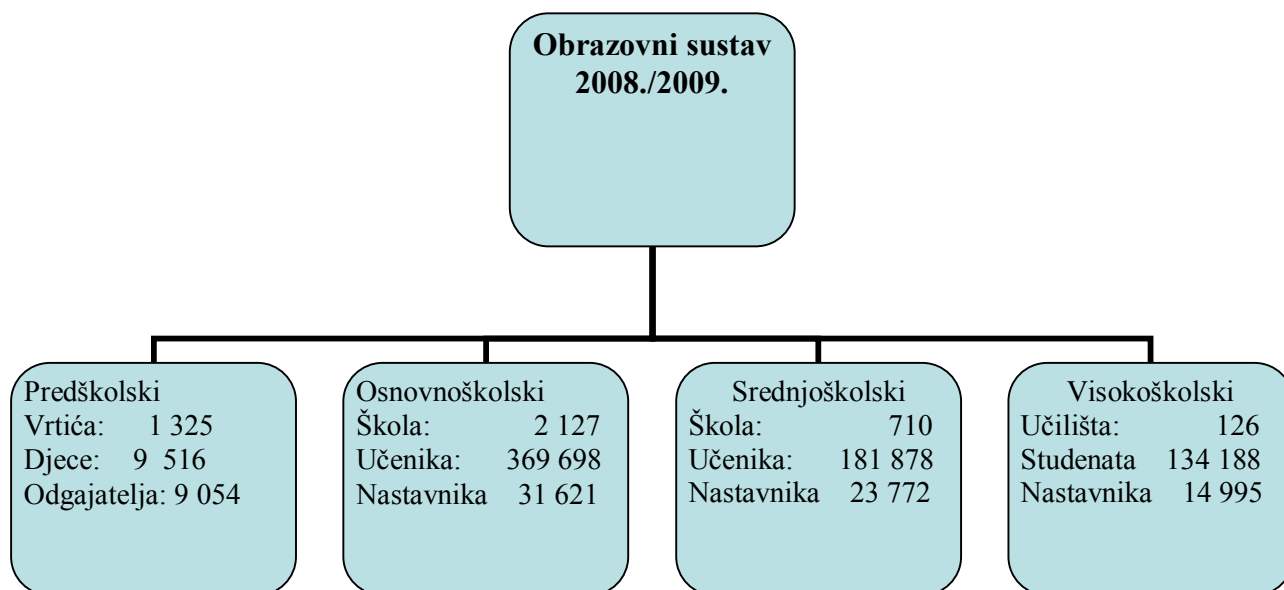
1. NEKE NAZNAKE SUSTAVA OBRAZOVANJA RH

Obrazovni sustav prije deset godina i prije godinu dana u brojkama izgleda kao u sljedeća dva grafička prikaza.

Slika 1: Obrazovni sustav RH u brojkama 2000./2001.

Slika 2: Obrazovni sustav RH u brojkama 2008./2009.

Izvor: www.dzs.hr/statistički_ljetopis/obrazovanje, str. 455

Iz gornjih podataka i odnosa vidljivo je smanjenje broja učenika u osnovnim školama u 2008./2009. u odnosu na 2000./2001. za 9% dok je broj nastavnika narastao za 16% što je dovelo do smanjenja broja učenika po jednom nastavniku sa 16 u 2000./2001. na 12 u 2008./2009., što je indikator neracionalnosti u organizaciji mreže osnovnih škola u RH.

Broj učenika u srednjim školama također se smanjio uz znatno povećanje broja nastavnika.

Najveći rast u učilišta i studenata i nastavnika zabilježen je u kategoriji visokih učilišta i studenata. Broj visokih učilišta narastao je u 2008./2009. u odnosu na 2000./2001. za 35%, broj studenata za 34% a nastavnika čak 95%. I ovi pokazatelji upućuju prije svega na

neracionalnost u primjeni slogana «Hrvatska društvo znanja». Tako dok se je u prerađivačkoj industriji broj zaposlenih od 2008. do 2009. smanjio za 11% (26 349) u obrazovanju je posao našlo još 2 909 osoba (3% više je radilo nego godinu dana ranije). Udio onih koji rade u obrazovanju porastao je s 8% u 2008. godini na 8,7% dok je udio onih koji rade u prerađivačkoj industriji pao sa 19,8% na 18,7%. [1]

Najznačajniji porast vidljiv je u broju visokih učilišta (sa 93 na 126), studenata (sa 100 tisuća na 134 tisuće) i nastavnika (sa 7,7 na 15 tisuća). Potrebno je zapitati se da li je ovo značajno povećanje pridonijelo i koliko kvaliteti, stručnosti i prilagođenosti kadrova koji izlaze iz visokoškolskog obrazovanja, potrebama gospodarske prakse.

1.1. Financiranje obrazovnog sustava

Tablica 1: Financiranje obrazovnog sustava

	(u milijardama kn)			
	2009.	2010.	2011.	2012.
Prihodi	110,87	112,58	114,11	118,35
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	0,34	0,25	0,26	0,27
Rashodi poslovanja	118,04	119,08	120,70	122,77
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	2,50	2,36	2,52	2,30
Razlika	-9,33	-8,61	-8,85	-6,45
Primici od financijske imovine i zaduživanja	20,47	28,79	20,67	16,60
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	11,14	20,18	11,82	10,15
Neto financiranje –NOVO ZADUŽIVANJE	9,33	8,61	8,85	6,45
Višak manjak + neto financiranje	0,00	0,00	0,00	0,00
Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa (080) (MZOS)	11,90	11,67	12,19	12,57
Znanost, obrazovanje i šport	8,62	8,26	8,67	8,94
Osnovnoškolsko obrazovanje	4,74	4,68	4,84	5,03
Srednjoškolsko obrazovanje	2,53	2,52	2,61	2,71
Sveučilišta i veleučilišta u RH	2,48	2,51	2,57	2,65

Izvor www.mfin.hr

Tablica 2: Raspored sredstava po sveučilištima i veleučilištima

(u milijunima kn)

	2009.	2010.	2011.	2012.
Sveučilišta i veleučilišta u Republici Hrvatskoj	2.480,75	2.507,99	2.570,91	2.653,81
Redovna djelatnost visokih učilišta	2.195,42	2.224,44	2.290,56	2.370,27
Sveučilište u Zagrebu	1.183,68	1.197,20	1.231,30	1.274,35
Sveučilište u Rijeci	234,93	244,18	251,20	260,22
Sveučilište u Osijeku	235,08	232,80	239,47	247,92
Sveučilište u Splitu	238,50	240,61	247,54	256,31
Programi vježbaonica visokih učilišta	3,74	2,58	2,63	2,65
Sveučilište u Zadru	77,39	83,12	85,31	88,18
Sveučilište u Dubrovniku	45,66	43,32	44,36	45,66
Veleučilišta i visoke škole	100,55	105,18	108,14	111,57
Sveučilište u Puli	38,70	39,65	40,69	42,05
Provedba bolonjska procesa	1,76	0,68	1,19	1,19
Vrednovanje visoko učilišta	0,40	0,38	0,89	1,90
Rektorski zbor	0,20	0,19	0,20	0,20
Stipendije i školarine za doktorski studija	6,00	6,00	6,58	6,66
Redovna djelatnost seizmološke službe	0,32	0,21	0,21	0,21
Poticaji sveučilištu Mostar	3,50	3,35	3,42	3,44
Troškovi školarine za diplomski studij	25,00	25,00	27,43	27,75

Izvor www.mfin.hr/proracun

Tablica 3: Struktura budžeta ministarstva znanosti obrazovanja i športa (MZŠO)

Osnovnoškolsko obrazovanje/budžetu MZOŠ (%)	40	40	40	40
Srednjoškolsko obrazovanje/budžetu MZOŠ (%)	21	22	21	22
Sveučilišta i veleučilišta u RH/ budžetu MZOŠ (%)	21	21	21	21
Ostali korisnici (funkcioniranje institucija sustava, obrazovanje odraslih, financiranje raznih institucija i programa, šport, znanost itd.)/budžet MZOŠ (%)	18	18	18	18
	100	100	100	100
Udio sredstava MZOŠ-a u proračunskim prihodima (11,9 na 110 milijardi kuna za 2009) (%)	10,74	10,36	10,68	10,62
Udio sredstava MZOŠ-a u proračunskim rashodima (11,9 na 118 milijardi kuna za 2009) (%)	10,08	9,80	10,10	10,24
Udio sredstava za visoko školstvo u proračunskim prihodima (2,48 mld. na 110 mld. 2009) (%)	2,24	2,23	2,25	2,24
Udio sredstava za visoko školstvo u proračunskim rashodima (2,48 mld. na 118 mld. 2009) (%)	2,10	2,11	2,13	2,16

1.2. Usporedba s zemljama EU

Tabela 4: Razina obrazovanja (% stanovništva u dobi 20-24 godine koji su završili najmanje srednju školu)

Zemlja	%
Hrvatska	95,4
Bugarska	83,7
Danska	71,0
Njemačka	74,1
Norveška	70,1

Ovako visoki hrvatski pokazatelj (mnogo viši od razvijenih zemalja poput Norveške, Danske, Njemačke) odudara od percepcije javnosti o neefikasnom obrazovnom sustavu. To upućuje na neusklađenost sustava obrazovanja, njegovih programa i njegovog produkta sa potrebama društva odnosno gospodarstva.

Količina medijskog, roditeljskog i učeničkog gnjeva zbog neprimjerenih sadržaja u obrazovnom sustavu dosegla je kritičnu točku. Na deklativnoj razini postoji društveni konsenzus da nešto treba promijeniti ali na operativnoj pomaci su skoro pa nikakvi. Generacija za generacijom mladih ljudi upropaštena je sustavom obrazovanja popularno zvanim „Šuti slušaj štrebaj“. Krajnje je vrijeme da se poduzmu operativne jednostavne mjere za koje nije potrebna niti specijalizacija, niti reforma, niti sredstva niti protek od dvadesetak godina, već samo dobra odnosno politička volja.

2. PRODUKT OBRAZOVNOG SUSTAVA

Nastavno navodimo sažetke iskustava, zapažanja ili komunikacije/razgovore s manjim ili većim poduzetnicima kao i u institucijama. Ti tekstovi potvrđuju percepciju javnosti o obrazovnom sustavu koji s jedne strane proizvodi u prosjeku nekompetentne građane a s druge strane pojedince s vrhunskim postignućima.

Odvjetnik sa četvero zaposlenih

Poslove u uredu može podijeliti na one za koje je dovoljno srednjoškolsko obrazovanje i to bi mogle obavljati dvije osobe. Za dvije osobe postoje poslovi koji zahtijevaju visoku razinu obrazovanja pravne struke. Međutim, zaposlena su četiri mlada pravnik/pravnice iz razloga što „za istu naknadu (plaću) može dobiti za te poslove visokoobrazovanu, daleko kvalitetniju radnu snagu. Ti visoko obrazovani kadrovi u stanju su u samo nekoliko dana savladati znanja koja SSS mora stjecati mjesecima. Edukacija SSS kadrova je izrazito deficitarna, izrazito uska i ti kadrovi teško mogu shvatiti cjelovitost procesa rada. Ostaju u okvirima i domeni jednog segmenta poslova. Taj segment mogu obavljati na zadovoljavajući način ali nisu u mogućnosti u slučaju potreba uskakati na druge poslove što je kod malih poduzetnika izuzetno važno (bolovanje, nepredvidivo povećanje posla itd.). Osim toga za mene, poslodavca, vrlo je bitna i kultura komunikacije međusobno i sa strankama, što je kod VSS na višem stupnju.“ Prethodno rečeno, temelji se na dugogodišnjem iskustvu te više pokušaja odnosno promjene kadrova dok na koncu nije postignuta optimalna kadrovska struktura (sve VSS).

Navodimo u cijelosti komentar jednog od **malih poduzetnika kojega smo intervjuirali:**

„93% ili nešto više srednjoškolaca želi studirati i to u načelu društvene predmete. Od 150 tisuća studenata (raznih visokih učilišta) oko 100 tisuća su studenti sa društvenih studija. Godišnje više od 10.000 studenata završi neki od društvenih fakultet. Gdje će oni raditi?

Glavni konzument, a to je javni sektor, je na izdisaju.

Poduzetnicima trebaju društvene usluge u tragovima (jasno osim knjigovodstvenih servise, konzultantskih i revizorskih društava, agencija za tržišna istraživanja ili marketing gdje je ekonomija odnosno društvena djelatnost „core business“, a njih je puno premalo) – nešto marketinga, administracije, financija.

Poduzetnici koji komuniciraju s gradskim vlastima pričaju da su one pune VSS ekonomskog smjera koji rade čiste srednjoškolske poslove.

Također da je Mirovinski zavod prepun VSS pravnicima koje obavljaju čisti srednjoškolski posao. Gdje će svi ti mladi novo obrazovani ljudi raditi? Posljednje (od prije par dana) porazno iskustvo je s mladim Ivanom, jednim od najboljih studenata ekonomije, koji je u sklopu razmjene studenata nekoliko mjeseci radio Americi. Po povratku u Hrvatsku, prvo je slao molbe izabranim firmama za izabrane poslove, onda za bilo koje VSS poslove ekonomskog smjera, a sada šalje i npr. Billi za prodavača, bilo što samo da radi.

Pod hitno treba zaustaviti/smanjiti upis na društvene fakultete, a ako se već i upisuju znatno poboljšati njihovu edukaciju u smjeru više praktičnosti i veće fleksibilnosti što se tiče prekvalifikacije (Engleska npr. ljudi studiraju što vole, a onda se prekvalificiraju i rade što donosi novac).

Pod hitno zaustaviti trend da „svi moraju studirati“, jer će uskoro mnogi s visokim obrazovanjem kako stvari stoje morati „kopati kanale“.

Struktura hrvatske privrede je takva da većinu poslova, osim naravno onih po znanstvenim institucijama i fakultetima, može zapravo obavljati kadar srednjoškolske razine obrazovanja, pod budnim nadzorom i u organizatorskoj režiji onih nadarenijih i/ili pametnijih i/ili obrazovanih. Naša turistička privreda pretežno treba čistače plaža, kuhare, konobare, sobarice, animatore, recepcioniste, nadglednike – sve srednjoškolski kadar dovoljan. U građevini treba radnika, tesara, vozača strojeva, čak i šef gradilišta, pogotovo kod malih građevina (a RH je mala zemlja) može biti SSS suštinski, jasno mora biti VSS jer zakon nalaže. Suštinski arhitekata, inženjera i geodeta više razine obrazovanja treba „u tragovima“. Poljoprivreda treba vozače kombajna, radnike na farmama, tu i tamo nekog agronoma. Uvoznička privreda treba prodavačice, vozače viličara, blagajnice, čistačice (trgovačkih centara), šofere i špeditere, relativno malo VSS pozicija, uslužne djelatnosti trebaju frizere, pedikere, kozmetičare, mehaničare i ostale strukovnjake.

Osim u javnom sektoru, te obrazovanju, po institutima i na vrhu piramide pojedine industrije, ja baš ne vidim veliku potrebu za društvenjacima. Gdje li će oni raditi? Prodavati po trgovačkim centrima robu? Raditi na šalterima banaka? Netko će reći, pa što? E, pa nije pa što. Kao prvo, skupo je. Porezni obveznici zaista nisu spremni plaćati nečije skupo školovanje „njemu za gušt“, kako bi kasnije „kopao kanale“ za 2.000 kuna. Drugo, netko tko je studirao neki pametni, elitni društveni studij (filozofija, sociologija itd.) neće nikada dobro raditi taj niže rangirani npr. šalterski ili konobarski posao. Da sam poslodavac, pa čak i kao klijent, ne bih voljela zaposliti/da mi radi osoba više kvalifikacije jednostavne poslove, jer ona to nikada neće raditi dovoljno dobro i sa srcem.

Osim toga, osobe više kvalifikacije koje su primorane raditi poslove niže kvalifikacije, često puta su frustrirane, ili ako su borbenije, bune se, ili zatupe odnosno rezignirane su. U svakom slučaju, prekvalificiranost je izuzetno društveno štetna koliko god tim statistikama punili broj visokoobrazovanih neprestano se pozivajući na Finsku.

Zemlja znanja nije zemlja mnogobrojnih VSS-ova, loše obrazovanih, koji rade poslove puno niže razine od svoje kvalifikacije, te koji su zbog toga jadni i frustrirani. Zemlja znanja je

zemlja kompetentnih ljudi koji kompetentno, stručno i sa srcem rade posao za koji su se osposobili, ma koja god to kvalifikacija bila.

Postoji još jedna „glupa“ usporedba. Uspoređujemo se s nordijskim zemljama u pogledu koječega. A zaboravljamo poslovicu „Što može Jupiter, ne može vol“. Bogati si svašta mogu priuštiti što mi zbog našeg relativnog siromaštva ne možemo. Pa onda čemu usporedbe?

I još nešto. Pšenica jara ne može se sijati u jesen. Ako ju ne posiješ u proljeće, ode sezona uludo. Tako je sa školovanjem. Ako u najpropulzivnijoj dobi za usvajanje znanja i vještina, ne daš mladim mozgovima (koji kao spužvice upijaju) adekvatna znanja i vještine, upropastio si generacije. Jer, kasnije školovanje uz rad je skupo i treba biti rezervirano za nove vještine, za nove izazove koji ne manjkaju (vidi film [Izazovi budućnosti – kako da se obrazujemo!](#)), te za nužnu prekvalifikaciju ako zagusti ili bude nužno. Ali ne da bi se pokrpile rupe formalnog obrazovanja.

Poduzetnik koji se bavi **zastupstvima stranih kompanija**, ispričao je zanimljivo iskustvo pri regrutiranju kadrova za proširenje poslovanja. Mladim završenim osobama VSS društvenog smjera (uglavnom ekonomista) dao je test koji se sastojao od najosnovnije matematike (matematika osnovne škole), osnova računovodstva, kao i izradi dopisa u wordu, kratkog prijevoda, te jednostavne tabele u excelu. Na testiranje je došlo oko 30-ak mladih osoba mahom ekonomskog usmjerenja. Poduzetnik je ostao zaprepašten nepoznavanjem excela, neznanjem izrade običnog jednostavnog poslovnog pisma u wordu, nepoznavanje postotaka i osnova matematike, te neimanjem najosnovnijeg razumijevanja bilance i računa dobiti i gubitka.

utorak 23.2.2010. u emisiji Otvoreno govorili su poduzetnici na temu obrazovanosti radne snage. **Davor Tomašković** predsjednik uprave Tvornice duhana Rovinj naglasio je da oni traže visoko ekspertnu radnu snagu koju mogu teško naći iako imamo 7-9% visoko obrazovanih ljudi. Oni imaju VSS, ali u TDR-u traže eksperte za marketing, prodaju, proizvodnju i teško pronalaze takove kadrove. **Predstavnik Atlantic grupe** komentirao je slabu mobilnost radne snage, te kako je teško npr. dobiti farmaceuta u Glinu.

Gospodin Darinko Bago, predsjednik uprave grupe Končar naglasio je kako smo u kritičnijoj situaciji što se tiče obrazovane radne snage srednje stručne naobrazbe, majstora. Često zbog nedostatka takvih kadrova, na njihova mjesta zapošljavaju inženjere, što kod takvih izaziva frustraciju jer ne rade posao za koji su se obrazovali. Posao majstora za recimo, CNC mašinom koja vrijedi desetke milijuna eura je izuzetno odgovoran, štete zbog propusta su ogromne, i jednostavno takvih ljudi nema. Bago smatra da u našem društvu generalno nedostaje ideja i poduzetničkog duha.

Alojz Šestan, direktor tvrtke Šestan Busch iznio je kako teško pronalaze kvalificirane radnike i strojarske inženjere. Za to je krivo i školstvo koje bi trebalo razgovarati s gospodarstvom koji mu kadrovi trebaju, a to ne čini. Kada bi školstvo oslušivalo privredu vjerojatno ne bi produciralo toliko ekonomista. Šestan je naveo primjer kako na splitskom zavodu za zapošljavanje ima podosta ekonomista dok inženjera u Međimurju nedostaje.

U **razgovoru s osobom iz institucije** koja se bavi **obrazovanjem** dobili smo neformalni komentar kako više obrazovani (npr. gimnazijalci) „kradu“, u nedostatku adekvatnih njihovih poslova, poslove strukovnjacima.

Udruga Praksom do znanja organizirala je natječaj **Upali kameru za praktično obrazovanje**. Iako je ponuđena dobra novčana nagrada za pobjednika i iako je natječaj dugo trajao uz osobne prezentacije i oduševljenje većine koji su prisustvovali, pristigao je minimalni broj filmova. Oduševljeni i zainteresirani branili su ne slanje filma na natječaj,

tehničkim ograničenjima. Tumačenje Udruge je da usprkos tome što smo zagušeni raznim vidovima tehnike od TV, PC do mobitela, djeca ipak ne znaju izvesti jedan mali projekt koji se sastoji od smišljanja scenarija, snimanja filmića mobitelom, prenosa na PS, obrade i slanja. Isto tako nedostaje i sposobnost „hvatanja“ šansi te operativnost u smislu „just do it“.

Razgovor s jednim nastavnikom na jednom od fakulteta društvenog usmjerenja:

Znam da im (studentima o.a) 95% onoga što im pričam na satu, ne treba, ali neću valjda sam sebe ukinut.

Zagovornici suprotnog stava a to je „nikada dosta obrazovanja“ najčešće su osobe zaposlene u institucijama koje se financiraju iz proračuna, očito bez svjesnosti, da svaka ideja, humanost, velikodušnost zapne na kraju na jednoj jedinoj rečenici a to je „ima li tko to platiti“.

Poznato je da veliki dio populacije koji svoje financijske potrebe zadovoljavaju „zavlačenjem svoje ruke u tuđi džep“ žive još uvijek nesvjesni te činjenice. Jer, uvijek je lakše biti velikodušan na tuđi nego na svoj račun. Ako netko drugi plaća nečije obrazovanje, zašto se taj ne bi obrazovao, makar „za svoju dušu“. Ako pak sam plaćaš nečije obrazovanje, onda postoje određena očekivanja, a to su da će ta osoba završiti u najkraćem mogućem roku i da će odmah odnosno što brže početi „iskorištavati“ to ulaganje. Dakle, nitko razuman nije spreman financirati nečije studiranje kako bi taj nakon pustih godina sjedenja u fakultetskim klupama, „kopao recimo kanale“ za 2.000 kuna.

3. ZAKLJUČAK

Vjerujemo da ne treba posebno obrazlagati potrebu da obrazovni sustav producira one kadrove koje gospodarstvo koje hrani čitavu zemlju, treba. Kako po strukturi tako i po znanjima i vještinama.

Hrvatska je mala zemlja sa mirko privredom, sa urušenom proizvodnjom te uvozničkom i uslužnom djelatnošću. Kao takva ima točno određene kadrovske potrebe. Što jednom mikro gospodarstvu treba?

Treba mu praktično orijentirana i praktično educirana radna snaga točno one kvalifikacione razine kakav je i posao. Prekvalificiranost nije poželjna, dapače ona je i štetna.

Preko 60% studenata studira društvene predmete. Svake godine diplomira na tisuće tzv. „društvenjaka“. Potrebno je zapitati se jedno veoma jednostavno pitanje: Gdje će ti svi društveni kadrovi raditi? Moramo se zapitati gdje će i tehnički, medicinski, prirodoslovno matematički ili biokemijsko farmaceutski visoko obrazovani kadar raditi, ali pogotovo se trebamo pitati gdje će raditi kadrovi društvenog usmjerenja. Njihov glavni konzument bio je javni sektor u svojoj najširoj definiciji. A taj sektor ne da se ne može više širiti, nego morati će i otpuštati ljude jer je preglomazan. Sljedeći sektor gdje se društvenjaci mogu zaposliti su firme kojima je „core biznis“ upravo društvena djelatnost. To su revizorska i konzultantska društva, računovodstveni servisi, agencije za marketing ili istraživanje tržišta, banke, osiguranja i sl. Međutim, njih je ograničeni broj. Ostatku privrede u načelu društveni visoko obrazovani kadrovi niti ne trebaju. Trebaju im u jednom jako uskom i malom dijelu vođenja financija, računovodstva, administracije, uprave ali do maksimalno 10% ukupnog broja zaposlenika. Kod malih poduzetnika, kojih je 98%, potrebni su niže obrazovani kadrovi ali fleksibilni, stručni, voljni, pravilnog svjetonazora, s realnim poimanjem sebe i okružja.

Naša je procjena da će veoma skoro visoko obrazovani kadrovi morati ići „trbuhom za kruhom“ i pokušati dobiti bilo koje poslove. Samo, rad više obrazovanog na mjestu niže kvalifikacione razine nije optimalan. Za visokoobrazovanog je frustrirajuće raditi poslove niže razine, a često ga puta uslijed toga ne uspije na zadovoljavajući način obaviti. Dakle, kada bi i bili spremni raditi po satnicama tj. za plaću srednjoškolskog kadra, poslodavci bi trebali biti oprezniji. Frustracija visoko obrazovanih ako dulje vrijeme rade posao niže kvalifikacije postaje vrlo brzo ograničavajući faktor u poslovanju.

Na žalost, Hrvatska je zemlja znanja samo po statistikama tj. broju visoko obrazovanih ljudi, upitne stručnosti. Naše razumijevanje je da zemlja znanja znači stručnost zaposlenika na svim razinama obrazovanja. Gledajući oglase koje objavljuju društva u stranom vlasništvu, sve rjeđe je uvjet za zaposlenje VSS. Umjesto toga traži se stručnost i iskustvo za određeni segment posla.

Još kada bi vještine koje su mladi društveni kadrovi usvojili tijekom svog obrazovanja, bile na tragu onoga što će im u praktičnome poslovnom životu biti potrebno, situacija ne bila toliko tragična. Ali, mladi društvenjaci (čast iznimkama) često puta po izlasku iz fakultetskih klupa nemaju niti najosnovnije vještine ili znanja koje bi svakako trebali imati (informatika, matematika, poduzetnost, vještine komuniciranja i sl.).

S obzirom na bremenitu budućnost koja je pred našim mladim generacijama, neophodno je najhitnije uvesti praktičnu nastavu te korištenje osnovnih poslovnih vještina za sve generacije.

Potrebno je napraviti agresivnu kampanju ciljajući roditelje, kako bi svoju djecu počeli usmjeravati u perspektivna zanatska zanimanja. Jer, ne moraju svi studirati, što se ovoga časa dešava.

Pod hitno utjecati na društvene fakultete da značajno smanje upisne kvote makar to rezultiralo gubitkom nastavničkih radnih mjesta.

U srednje (a i osnovne) škole potrebno je uvesti intenzivno učenje osnovnih praktičnih vještina i znanja korisnih za život te omogućiti njihovo neprestano ponavljanje i korištenje tijekom čitavog obrazovnog procesa. Tim vještinama osim čisto stručnih, smatramo informatičku pismenost (word, excel, powerpoint), vještinu komuniciranja pismenog i usmenog karaktera sa učenjem debatnih i retoričkih vještina u veoma ranoj fazi obrazovanja. Potrebno je također uvesti predmet naziva npr. „Nauka o životu i svijetu oko sebe“ na kojem bi se učilo o tijelu, zdravlju, raspolaganju novcem, religijama, politici, realnosti. Matematika treba biti zdravorazumska, svakodnevna, prizemna. Jezik praktični i konverzacijski a ne da nakon 8 godina učenja, nitko u razredu ne zna „niti zucnut“ što se često dešava. Sve ostalo izborno. Ovaj program ne bi trebalo biti teško provesti jer zahtijeva nižu jednostavniju razinu od onoga što se do sada učilo. Vjerujemo da bi nastavnici bili u stanju provesti ovakav vid nastave, ali je potrebno provesti široku i odlučnu akciju informiranja, poduke itd.

Najvažnije je istaknuti sljedeće. Formalno obrazovanje koje obuhvaća djecu i mlade u njihovu najproduktivnijem razdoblju života za usvajanje znanja i praktičnih vještina jedinstvena je prilika opskrbiti učenike znanjima, svjetonazorom, vještinama za daljnji sretan život. Ako se to jedinstveno doba propusti i potroši uludo, napravljena je nepopravljiva šteta koju će osjećati i buduće generacije. Svaki oblik kasnijeg neformalnog obrazovanja zahtijeva dodatna sredstva i dodatni napor. Ta sredstva i taj dodatni napor moraju biti rezervirani za usvajanje

dodatnih znanja, kojih je u ova turbulentna vremena novih tehnologija i povezivanja svijeta, napretek. Ova sredstva i dodatni napor namijenjeni su i nužnoj prekvalifikaciji. Ali, sigurno nisu namijenjena krpanju rupa formalnog obrazovanja. Golema je snaga obrazovnog sustava i ako se propusti tada ucijepiti djeci i mladima ono najkorisnije za njihov kasniji život, propuštenu priliku uspjeh će nadoknaditi samo nadareni pojedinci (iznimke). Ostali će posljedice neadekvatnog iskorištenja dragocjenog razdoblja mladosti osjećati zauvijek. Stoga, moćnici koji kreiraju ovaj sustav, trgnite se, već je upropašteno dovoljno generacija, koje će potpuno nepripremljene kročiti mukotrpnim putem globalizacije, objedinjavanja tržišta, najezde milijuna mladih i ambicioznih ljudi, novih tehnologija. Uz nedostatan obrazovanje preostaje im samo da budu podređeni onima sa superiornom edukacijom. Ne tako daleko, može nam se dogoditi da šefovi našoj djeci budu menadžeri iz zemalja koje ovoga trenutka kaskaju za nama i kojima smo mi uzori. Nadamo se da se to neće desiti. Još ima vremena, ne mnogo ali ipak.

LITERATURA

www.dzs.hr/statisticki_ljetopis/obrazovanje, str. 455

[1] www.dzs.hr/ Priopćenje br 9.2. 1/12. 29.1. 2009.

www.mfin.hr

www.mfin.hr/proracun

QUALITY OF FORMAL EDUCATION

Summary

Formal education should be practical and simple. Pupils and students should not be overloaded by theory and should not be forced to memorise a huge quantity of unnecessary facts and data, as this is time-consuming and requires a lot of energy during their most productive period for the acquiring of knowledge and practical skills. The period of formal education is a unique opportunity to equip children and young people with knowledge, world views and skills for a happy and successful life ahead. In ancient times Seneca stated that “we learn for life and not for school”. In our environment, what happens is exactly the opposite. Most often, young people seek only to get their diplomas, and the amount of knowledge and skills they receive is irrelevant. Research and experience indicate that young people very often do not have basic IT, communication, mathematical, logical, and entrepreneurial skills after completing their formal education. Informal education, considered very often as the ‘rescue’, is very expensive and should be reserved for new knowledge, abundant in these turbulent times of new technologies, merging markets and an interconnected world, and for necessary changes of profession. Formal education has enormous importance, and if we fail to give our children and young people a proper educational mix, only the gifted few will be able to make up for it. The rest of them will feel the consequences of insufficient formal education forever. Generations with inferior education will be subordinated to those with superior education.

Key words: *practical education, formal education, educational system, theory, practical skills*